

Herkes Kendisi İçin Mi?

Gustav Landauer

12.10.1895

Bir kez daha Almanya'daki, özellikle de Berlin'deki liberterliğin çocukluk yıllarını, yoldaşlarımızın büyük bir kısmının, kendilerini henüz o zamanki 'bağımsızlara' karşıt olarak liberter diye adlandıranlarla ateşli tartışmalar yürüttükleri zamanı hatırlamak yerinde olacaktır sanırım. O zamanın bu liberterleri sık sık "iliklerine kadar otonomistlik"le, yani yalnızca her türlü disiplin ve bağlayıcı organizasyonu değil (yalnızca bu olsaydı haklı olurdu) ama hem de aynı anlayıştakiler arasındaki her türlü birlikteliği, her türlü ilgi ortaklığını, bir aradalığı ve dayanışmanın her türlüünü reddetmekle itham ediliyorlardı. Şu çekilmez laflar ilk defa o sıralarda ve sık sık duyulur olmuştu: Her bir kimse, kendi davranışlarının neticelerine kendi başına katlanmalıdır; yani ilk ağızda bu demektir ki, kim hakim güçlerle çatışmaya düşerse, kim hararetle fazladan bir kelime sarf etmiş olursa, bunları kendi sorumluluğunda yapmıştır ve zor duruma düşünce ne kendisi ne de refakatindekiler için, başkalarının yardımlarını bekleyemez.

O zamanki 'otonomi'nin gösterdiği etki, bugün bâzı çevrelerde Max Stirner için geçerli: "otonomistlik" arka plana çekildi ve "egoizm"e yer açtı.

Geçtiğimiz hafta elimize bir mektup geçti, ismini vermek istemeyen bu Hamburglu, mektubuna 1 Ekim gece yarısı, saat 12 diye tarih atmış. Bu cesur

isimsiz, ona göre ne ruhun, ne de ruhların vakti olan gecenin bu saatinin kutsiyetini aşağıdaki beyanlarla bozmuş:

“Eğer Berlinlilerin solukları, büyük sözlerle esip savurmaya yetiyorsa, bunu yapsınlar, ama sonra dik-katli davranan ve davranış tarzlarının neticelerini üstlenen yoldaşların yüce gönüllülüğüne başvurmasınlar. Doğrusu herkes buna uy malı. Böylelikle destek verme konusundaki sayısız tartışmalar nihayet bitebilir!

şimdi, nasıl isterseniz öyle yapabilirsiniz, ben zor’a karşı politika yapmak gerektiğini bildiğimden, hala kendi tarzımı uygulayım. Böyle bir kağıt parçası, bir çoğuna bela getirdiği için ismini yazmıyorum...”

Demek ki, ezilen kardeşleri için kavgada bütün varlıklarını ortaya koyanlar, eğer yeterince “politik” değilseler, eğer cesaret, coşku, öfke, birliktelik duygusu veya insan yüreğinin henüz küllenmemiş başka bir doğal tepkisi, onları kanun ağlarının tuzaklarına kaptırdıysa, öne itilmiş ve gözden çıkarılmış bir karakol durumuna düşmeliler, hiçbir insanın kendine dert etmediği, arkalarında hiç kimsenin bulunmadığı, kendileriyle kimsenin ilgilenmediği, topun ağzına sürölmüş kurbanlık kıtalar gibi olmalılar. Yanlış an-laşılmış bir öğretiden çıkartılan, böylesine can sıkıcı sonuçlara lanet olsun.

Stirner'in ortaya koyduğu bilimsel egoizm doktrininin böyle bir pratiği barındırmadığını söylemeye gerek bile yok. Stirner insanlarda gerçekten ve köklü bir şekilde bulunan dostluk işbirliği, dayanışma ve kendini adama evet adama ve fedakarlık içgüdülerini, asla olumsuzlamak ve zarara uğratmak istemedi. O yalnızca bu güdülerin de insanın kendi ben'inin doyurulmasında ve tatmin edilmesinde birinci dereceden yararlı olduklarını bilimsel açıdan kanıtlamak istedi, ve pratikte bunu belirli bir ölçüde gerçekleştirdi. O, özgür bireye devletin, çoğunluğun, dinin, ahlakın, geleneklerin boyunduruğunu dayatan baskı ve tahakküme, zor kurumlarına ve Amonter kavramlara karşı, en iyi ve en kesin silahlarla savaştı. O bunların yerine özgürlerin ve özgünlerin; dostlukları zoraki, sevgileri emire uymak olan değil, aksine kendi iç dünyalarının özgürce dışavurumu olanların, birliğini koymayı önerdi.

Kuşkusuz, katı yürekliliğin, duygusuzluğun, tek taraflı kafa yapısının nüvesi bizzat Stirner'de mevcuttur. Büyük ölçüde bilinçsiz olan güdülerden, çöşkülerden ve eğilimlerden hareketle, her parçası kavramlara ve ilkelere dayanan bilinçli bir düşünce sistemi kurmak istediğinde, onun yanında yer alamam.

İnsan cansız bir hesap makinesi değildir ve içinde artık tutkuların, saflıkların, düşüncesizliklerin olmadığı bir dünyanın bütün renkleri ve bütün zevkleri

çalınmış, iç karartıcı ve kuru bir can sıkıntısına boğulmuş demektir. Şimdi kendisi de yaşlanınca duygusuzluğun, şiirsizliğin ve yürek ıssızlığının kampına geçmiş olan Eugen Dühning, iyi zamanında yazdığı bir kitapta, haklı olarak şunları söylüyor:

“Tutkuların yaşama ait oldukları, ve onlar olmadan insan tabiatının gerçek bir tatmininin mümkün olamayacağı kanıtlanabilir. Eğer coşku’dan, mutluluğun bozucusu olarak şüphe edilirse, insanın bütün yüksek açılımları, kökünden sökülmüş olur. Aşkı ve nefreti alıp kaldırdığımızda, varlığı ıssız bir çöl haline getirmiş olursunuz. İnsanın hayatının akışından, coşkularını kendi mahvına ve feda oluşuna kadar yükseltebilme ihtimalini çekerseniz, hayat enerjisi diye bir şeyin kalmadığını görürsünüz. İnsanların heves ettikleri şeylere yüzeysel bir bakış bile, bize onların yeknesak bir huzuru hiç de istemediklerini gösterir. İnsanlar, hiçbir hava ve duygu değişiminin olmadığı ve bu yüzden en azından ölüm kadar bit dengeye yol açan durumdan kaçarlar. Coşkulu davranışlar içinde bulunmadıklarında, hayatını kaybetme isteği ve heyecanını değilse bile, yine de heyecan ararlar, dengenin bozulmasına yönelik bu eğilimin, nadiren açıkça bilincinde olunur, ama gayri iradi bir güdü insanı her zaman, zevki ve acıyı eşit ölçüde istemeye ve heyecan dalgalarını arzulamaya yöneltir.”

Bir çocuğu kurtarmak için hiç düşünmeden suya alladığımda, bunu kendi menfaatim için yaptığımı iddia etmek, can sıkıcı ve üstelik gerçeği yansıtmayan bir kavrayıştır. Bu faydalılık öğretisinin nereye vardığını görelim: bu zihniyet, can kurtarma işini aptallık olarak açıklamaya kadar gider.

Güçlerimi, ezilenlerin hürriyeti için, kültürün kurtarılması için kullanmanın, kendi nacizliğimin menfaati için olduğunu kolayca saptamak gerçeğe uygun değildir. Zira belki de herşeyimi adadığım o hürriyet gününde ben artık yaşamıyor olacağım. Kendim için mücadele ettiğimden bile emin olmadığıma göre, benim mücadelem aptallığımdan .mı kaynaklanıyor? Hayır, mücadele etmek gerektiği için mücadele ediyorum, tabiatım gereği kendimi adıyorum, isteyen, benim kendi tatminimi sağlamak için çalıştığımı söyleyebilir, ama böylelikle hakikati ifade etmiş olmaz. Tatmin, benim faaliyetimin gayesi değil, aksine gerekli bir yan ürünüdür. Kafamı yorup da, kendimi nasıl tatmin edeceğimi düşünmüyorum, aksine, tabiatıma uygun olarak, çoğu kez bilinçsizce, evet hiç de düşünüp taşınmadan, varlığımın günışığına çıkmasını sağlıyorum. Eğer tatmin ve zevk, dağcılıktaki yükselme keyfi gibi, faaliyetin kendisine bağlıysalar da nihayetinde kendi zevkim için değil, dünyaya bir katkıda bulunmuş olmak için, bir şeyler yapmış olmak için çalışıyorum. Çünkü yalnızca dünyada yap-

tığımız işler, eserlerimiz, insan aleminde etkili kalıyorlar, zevklerimiz de, acılarımız da ölüp gidiyorlar. İnsan aleminde başarılmış olan en büyük, iş, bireydeki hayvani insanın, ölümlü insanın menfaatine ters düşmüştür.

Gerçeği söylemek ve bu yüzden zehirli tası kafaya dikmek, ya da (yakılmak üzere).odun yığınının üstüne çıkmak, Sokrates veya Giordano Bruno gibi bir adamın “menfaatine” miydi? Yada Lenau gibi bir şairin, Friedrich Nietzsche gibi bir düşünürün kafa-larını çatlatacak kadar yormaları, akıllarını çıldıraca-k kadar zorlamaları kendi “menfaatlerine” miydi? Efsanevi Arnold von Winkelried’in kardeşlerinin za-ferini sağlamak için, göğsünü düşman mızraklarına deldirtmesi, “menfaati” gereği miydi?

Bu adamların zevkle yemek yiyip, içki içmediklerine, geceleri kadınlarla yatmadıklarına inanan kimse var mıdır? Onların hepsi yaşamı seviyorlardı, ama kendi yaşamlarından daha öne çıkan, uğrunda ölüme gittikleri bir güdü vardı, işlerini tamamlama, di-yeceklerini söyleme, eserlerini verme dürtüsü. Onlar kendilerindeki en iyinin yaşamaya ve etki etmeye devam edeceğini bildikleri, ya da en azından sezdikleri için öldüler.

Ama Arnold von Winkelried, kendini düşman mız-raklarının Önüne atmaya koyulduğunda, kavga yol-daşlarına alçak sesle şöyle bağırdı; “Yoldaşlar, kan-

ma ve çocuklarıma bakın,” Eğer, en arka sıralardan isimsiz ve ‘politik’ bir ses “Hadi canım! Eğer bu kadar gücün varsa, kendi davranış tarzının neticelerine kendin katlan!” diye bağırsaydı, bu ses, can çekişen kahramanın kulağında nasıl çınlardı? inanıyorum ki, o. yine de yapması gerekeni yapardı: ama meftanın dudaklarında insanı aşığılayan, acı bir alay kalırdı.

Kime bir araç diğerlerinden daha önemli görünürse, kimin yüreğinde bir güdü, hürriyet ve insan güzelliğı arzusu, bütün diğer istekleri arka plana bırakırsa, o düşünüp taşınmaz ve aklına başvurmaz. O, bu şey için fedakarlık, fedakarlık ve fedakarlık yapması gerektiğini kendiliğinden anlayacaktır. Üyeleri, kendi davaları için fedakarlık yapmak isteyip istemediklerini düşünen bir hareket, baştan ölü doğmuş demektir. Dövüşken insanların fedakar çalışmaları olmadan, insan toplumun hiçbir dönüştürülmesi düşünülemez.

Eğer soğuk mantıkla, fedakarlık arzusuna leke çalınmak istenirse, kültüre ve insan soyunun yücelişine karşı suç işlemiş olur.

Ve, mücadelenin en ön saflarında yer alanlar/yalnızca kendi fedakarlıklarını yapmakla kalmazlar, kavga yoldaşlarından da fedakarlık beklemeye hakları vardır. Evet, eğer biz ezilenlerden ve köleleştirilenlerden yana söz ve yazı ile mücadele ediyorsak, varlığımızı tehlikeye atıyor ve hapislerde

yatırırsak, böyle küstahça sözler duymak istemiyorumuz ve' kanlarımızın ve çocuklarımızın korunmasını bekliyoruz,

Beklediğimiz başka şeyler de var: Fikirlerimize inanç, zafer bilinci ve gerçek sevgisi, işçilere özgürlüğün gerçekleştirilmesine ulaşmak için geçici mahrumiyetlere, bütün zorluklarına rağmen katlanabilecek gücü vermelidir. Sosyalist yakında, Fransız İşçi Birliği'nin tarihinden kesitler yayınlayacak, bu tarihte özverinin ve fedakarlığın eşsiz örnekleri mevcuttur. İsterim ki büyük ve fedakarane mücadelenin ruhu, bizim kuşağımızın heyecanı ve coşkusu kaybolup gitmesin.

Anarşist Kütüphane

Gustav Landauer
Herkes Kendisi İçin Mi?
12.10.1895

tr.anarchistlibraries.net